

Bylinková záhrada

Pestovanie zdravých potravín v malom priestore

Kľúčové slová:

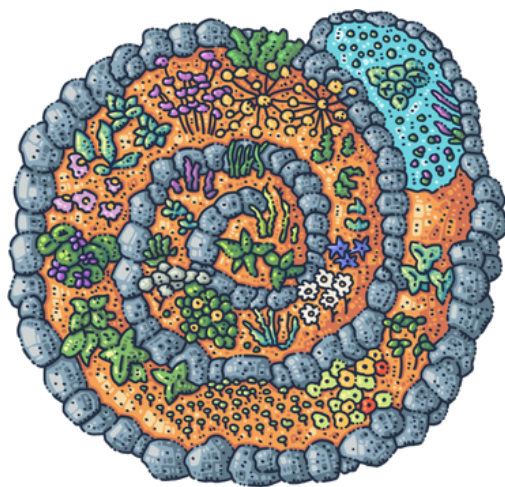
bylinky, špirála, záhradníctvo, plánovanie, zdravé jedlo, permakultúra, vrstvy pôdy, mikroklima

Cieľová skupina:

žiaci základnej školy (vek 6–11 rokov)

Ciele:

Táto aktivita oboznamuje žiakov s myšlienkou pestovania vlastných potravín, a to aj v obmedzenom priestore. Dozvedia sa o koncepte bylinkovej špirály, čo je permakultúrna štruktúra výsadby, ktorá umožňuje pestovať rôzne bylinky na jednom mieste s rôznymi potrebami slnka, tieňa a vody. Navrhovaním a zostavením špirálového modelu žiaci získajú praktické skúsenosti s priestorovým plánovaním, udržateľnými potravinovými postupmi a základmi starostlivosti o pôdu. Aktivita im tiež pomáha rozvíjať úctu k prírode a zodpovednosť za živé rastliny.

Potrebná časová dotácia:

Dĺžka realizácie aktivity sa môže líšiť v závislosti od konkrétnej skupiny žiakov. Učiteľom odporúčame, aby prispôbobili navrhované aktivity aktuálnej skupinovej dynamike, ako aj potrebám a záujmom žiakov.

V prípravnej fáze môžu učitelia využiť rôzne aktivity na predstavenie témy. Môže ísť napríklad o diskusie, videá, kreslenie, rozprávanie príbehov alebo aj exkurziu, v závislosti od veku detí a ich predchádzajúcich vedomostí.

Hlavná fáza výstavby, počas ktorej deti plánujú a stavajú svoj urbanistický prvok pomocou LEGO kociek, by spravidla nemala presiahnuť 45 až 60 minút. Táto fáza však často podnecuje ďalšiu zvedavosť a otázky, čo môže viesť k jej predĺženiu alebo k nadväzujúcim aktivitám. Podrobnejšie inštrukcie a odporúčané pedagogické prístupy pri realizácii aktivít projektu INNO-Kids nájdete v Metodickej príručke pre učiteľov.

Potrebný materiál a pomôcky:

- Rôzne typy LEGO kociek
- Papier, fixky, pastelky a farebné ceruzky, nožnice a lepidlo
- Recyklovaný kartón alebo plochý podklad
- Malé kamene, paličky, kôra, mach
- Hlina, pôda, piesok, kamienky (voliteľné, pre efekt vrstvenia)

Poznámka: Povzbudte žiakov, aby kreatívne využili dostupné materiály. Ak LEGO kocky nie sú k dispozícii, žiaci môžu použiť základné remeselné potreby, aby svoje nápady vdýchli životu prostredníctvom kresieb a ručne vyrobených modelov.

Úvod:

Opýtajte sa žiakov:

- „Viete, odkiaľ pochádzajú bylinky vo vašom čaji alebo jedle?“
- „Skúšali ste si niekedy vypestovať vlastnú mäta, pažítka alebo bazalku?“

Predstavte koncept bylinkovej špirály – vyvýšený kruhový záhon v tvare ulity slimáka. Šetrí miesto a vytvára mikroklima: suchú a slnečnú navrchu, vlhkú a tienistú naspodku. Je to perfektné riešenie na pestovanie mnohých bylín na jednom mieste – dokonca aj na školskom dvore alebo balkóne.

Ukážte obrázky alebo krátke video skutočných bylinkových špirál a diskutujte tom, prečo sú inteligentné, krásne a účinné.

Postup:

Príprava

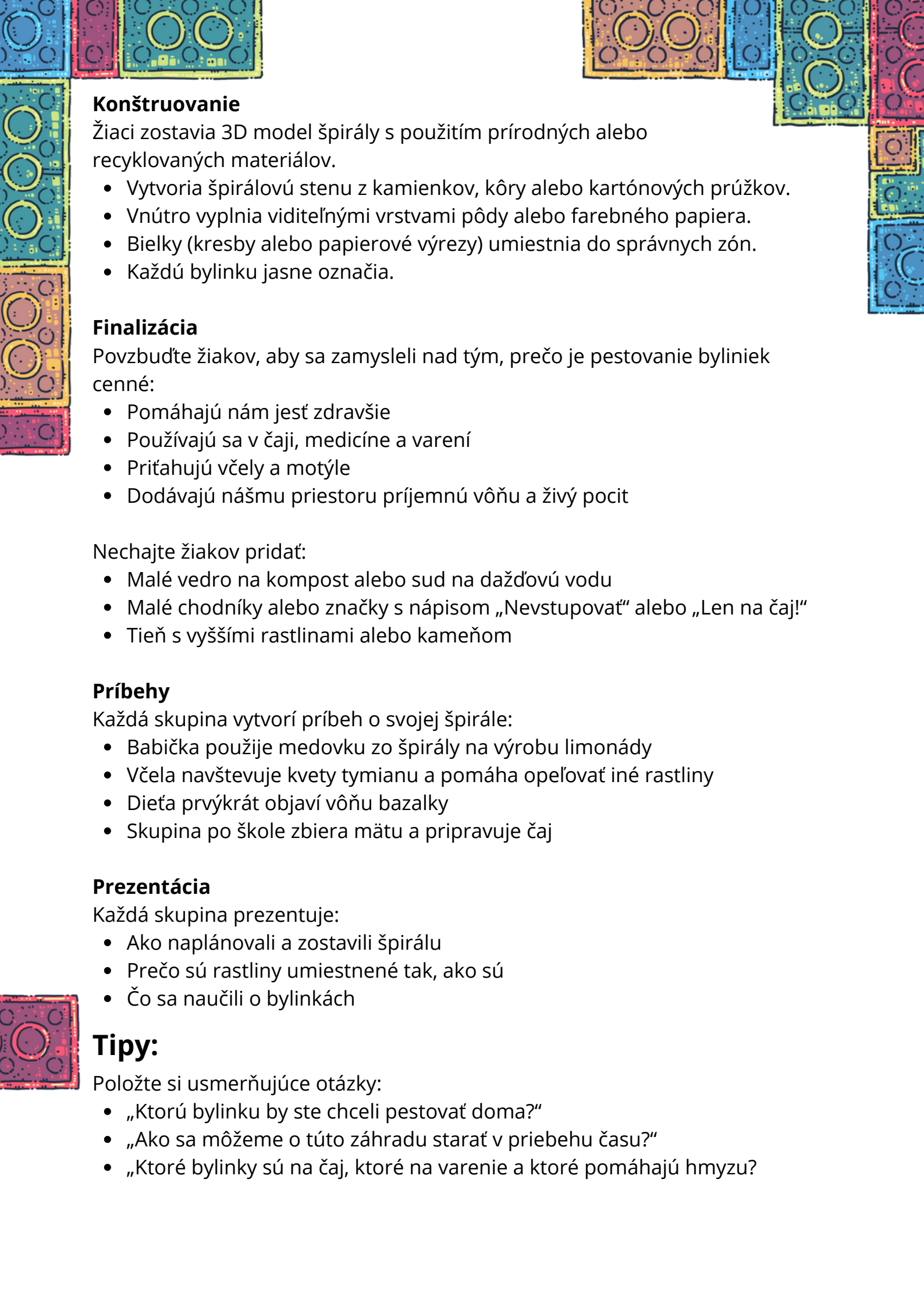
Každá skupina:

- Nakreslí pôdorys svojej bylinkovej špirály
- Naučí sa základné pravidlá permakultúrneho pestovania (suchomilné bylinky vysadiť navrch, tieňonosné bylinky na spodku)
- Vyberie si bylinky, ktoré chce zahrnúť do svojho modelu a kam ich umiestni
- Naučí sa, ktoré bylinky potrebujú slnko, tieň, viac alebo menej vody

Navrhované zóny výsadby:

- Vrch: levanduľa, tymian, rozmarín, šalvia
- Stred: koriander, pažítka, kôpor, rasca, fenikel
- Dole: mäta, medovka, bazalka, harmanček
- Tienisté miesto v okolí: medvedí cesnak, žihľava, vysoká mäta

Konštruovanie

Žiaci zostavia 3D model špirály s použitím prírodných alebo recyklovaných materiálov.

- Vytvoria špirálovú stenu z kamienkov, kôry alebo kartónových prúžkov.
- Vnútro vyplnia viditeľnými vrstvami pôdy alebo farebného papiera.
- Bielky (kresby alebo papierové výrezy) umiestnia do správnych zón.
- Každú bylinku jasne označia.

Finalizácia

Povzbudte žiakov, aby sa zamysleli nad tým, prečo je pestovanie byliniek cenné:

- Pomáhajú nám jesť zdravšie
- Používajú sa v čaji, medicíne a varení
- Priťahujú včely a motýle
- Dodávajú nášmu priestoru príjemnú vôňu a živý pocit

Nechajte žiakov pridať:

- Malé vedro na kompost alebo sud na dažďovú vodu
- Malé chodníky alebo značky s nápisom „Nevstupovať“ alebo „Len na čaj!“
- Tieň s vyššími rastlinami alebo kameňom

Príbehy

Každá skupina vytvorí príbeh o svojej špirále:

- Babička použije medovku zo špirály na výrobu limonády
- Včela navštevuje kvety tymianu a pomáha opelovať iné rastliny
- Dieťa prvýkrát objaví vôňu bazalky
- Skupina po škole zbiera mäta a pripravuje čaj

Prezentácia

Každá skupina prezentuje:

- Ako naplánovali a zostavili špirálu
- Prečo sú rastliny umiestnené tak, ako sú
- Čo sa naučili o bylinkách

Tipy:

Položte si usmerňujúce otázky:

- „Ktorú bylinku by ste chceli pestovať doma?“
- „Ako sa môžeme o túto záhradu starať v priebehu času?“
- „Ktoré bylinky sú na čaj, ktoré na varenie a ktoré pomáhajú hmyzu?“

Dodatočné informácie:

Prispôsobenie aktivít

Poskytnite dodatočnú podporu alebo zjednodušené inštrukcie žiakom, ktorí to potrebujú. Šikovnejším žiakom ponúknite rozširujúce úlohy, napríklad detailnejšie štúdium udržateľných postupov alebo stavbu zložitejších modelov.

Hodnotenie

Žiakov hodnotte na základe ich participácie počas diskusií a praktických aktivít. Zohľadňujte kreativitu, úsilie, spoluprácu, mieru porozumenia prejavenu v ich výsledných modeloch, kritické myslenie, schopnosť poskytovať konštruktívnu spätnú väzbu a prezentačné zručnosti.

Doplnkové aktivity

- Založte si v škole skutočnú bylinkovú špirálu alebo bylinkovú záhradku
- Pripravte si limonádu alebo bylinkové maslo s použitím záhradných bylín
- Rozhovor so záhradníkom alebo bylinkárom o bežných chybách pri pestovaní bylín

Súvis so vzdelávacím programom:

Aktivita prepája vzdelávacie oblasti:

Príroda (typy rastlín, rastové potreby, ekosystémy, biodiverzita)

Umenie (dizajn, kreativita, konštrukcia)

Jazyk (rozprávanie príbehov, diskusia, prezentačné zručnosti)

Zdravie a pohyb (výživa, zdravé voľby, skúmanie chutí a vôní)

Súvis s cieľmi udržateľnosti:

- **SDG 3:** Kvalita zdravia a života – Žiaci pestujú bylinky na zdravé jedlá a nápoje.
- **SDG 11:** Udržateľné mestá a komunity – Žiaci využívajú malé priestory na zelené a produktívne aktivity.
- **SDG 12:** Zodpovedná spotreba a výroba – Žiaci rozumejú sezónnym potravinám a vyhýbajú sa plytvaniu.
- **SDG 15:** Život na pevnine – Žiaci podporujú biodiverzitu výberom bylín priateľských k včelám.

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora(-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo SAAIC. Európska únia ani organizácia udeľujúca grant za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.

